

פרשת כי תצא – רביעי

ח לא תרחיק אדומאָה, אַרי אַחוּךְ הוּא; לֹא תרחיק מצרָאָה, אַרי דִּיר הוּיִתָּא בְּאַרְעֵיהּ.

רש"י > לא תתעב אדמי. לגמרי אע"פ שראוי לך לתעבו שיצא בחרב לקראתך: לא תתעב מצרי. מכל וכל אע"פ שזרקו זכורכם ליאור מה טעם שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק לפיכך:

ט בנין דיתילדון להון, דרא תליתאָה ידבי להון, למיעל בקהלא די.

רש"י > בנין אשר יולדו להם דור שלישי וגו'. ושאר האמות מתרין מיד, הא למדת שהמחטיא לאדם, קשה לו מן ההורגו, שההורגו, הורגו בעולם הזה, והמחטיאו, מוציאו מן העולם הזה ומן העולם הבא, לפיכך אדם שקדמם בחרב לא נתעב, וכן מצרים שטבעום, ואלו שהחטיאום, נתעבו:

י ארי תפוק משריתא, על בעלי דבבך: ותסתמר מכל, מדעם ביש.

יא ארי יהי בך גבר, דלא יהי דבי מקרי ליליא ויפוק למברא למשריתא, לא ייעול לגו משריתא.

יב ויהי למפני רמשא, יסחי במיא; וכמיעל שמשא, ייעול לגו משריתא.

יג ואמר מתקן יהי לך, מברא למשריתא; ותפוק תמן, לברא.

יד וסכתא תהי לך, על זינך; ויהי, במתבך בברא, ותחפר בה, ותתוב ותכסי ית מפקתך.

טו ארי יי אלהך שכינתיה מהלכא בגו משריתך, לשיזבותך ולממסר סנאך קדמך, ותהי משריתך, קדישא; ולא יתחזי בך עבירת פתגם, ויתוב מימריה מלאיטבא לך.

טז לא תמסר עבד עממין, ליד רבוניה, דישתיזב לוֹתך, מן קדם רבוניה.

יז עמך יתיב בינך, באַתרא דיתרעי בחדא מן קרוך בדייטב ליה; לא, תוניניה.

יח לא תהי אתתא מבנת ישראל, לגבר עבד; ולא יסב גברא מבני ישראל, אתא אַמא.

יט לא תעיל אגר זניתא וחלפן פלכא, לבית מקדשא דיי אלהך לכל נדר: ארי מרחק קדם יי אלהך, אף תרויהון.

כ לא תרבי לאַחוּךְ, רבית כסף רבית עבד: רבית, כל מדעם דמתרבי.

כא לבר עממין תרבי, ולאַחוּךְ לא תרבי בדיל דיברכנך יי אלהך, בכל אושטות ידך, על ארעא, דאת עליל לתמן למירתה.

כב ארי תדר נדר קדם יי אלהך, לא תאחר לשלמותיה: ארי מתבע יתבעניה יי אלהך, מנך, ויהי בך, חובא.

כג וארי תתמנע, מלמדור לא יהי בך, חובא.

כד אפקות ספותך, תטר ותעביד: כמא דנדרתא קדם יי אלהך, נדבתא, דמלילתא, בפמך.

לֹא־תִתַּעַב אֲדָמִי כִּי אֲחִיךָ הוּא לֹא־תִתַּעַב מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְּאַרְצוֹ:

רש"י > לא תתעב אדמי. לגמרי אע"פ שראוי לך לתעבו שיצא בחרב לקראתך: לא תתעב מצרי. מכל וכל אע"פ שזרקו זכורכם ליאור מה טעם שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק לפיכך:

בָּנִים אֲשֶׁר־יֻלְּדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בְּקֹהֶל יְהוּדָה: ׀

רש"י > בנין אשר יולדו להם דור שלישי וגו'. ושאר האמות מתרין מיד, הא למדת שהמחטיא לאדם, קשה לו מן ההורגו, שההורגו, הורגו בעולם הזה, והמחטיאו, מוציאו מן העולם הזה ומן העולם הבא, לפיכך אדם שקדמם בחרב לא נתעב, וכן מצרים שטבעום, ואלו שהחטיאום, נתעבו:

כִּי־תֵצֵא מִחֲנֶה עַל־אֲבִיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע:

רש"י > כי תצא וגו' ונשמרת. שהשטן מקטרג בשעת הסכנה:

כִּי־יְהִיֶּה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יְהִיֶּה טְהוֹר מִקְרַה־לִּילָה וַיֵּצֵא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה:

רש"י > מקרה לילה. דבר הכתוב בהוזה: ויצא אל מחוץ למחנה. זו מ"ע: ולא יבא אל תוך המחנה. זו מצות לא תעשה. ואסור לכנס למחנה לויה וכ"ש למחנה שכינה:

וְהָיָה לַפְּנוֹת־עָרֶב יִרְחֹץ בַּמַּיִם וּבָבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה:

רש"י > והיה לפנות ערב. סמוך להערב שמשו יטבול שאינו טהור בלא הערב השמש:

וַיֵּד תְּהִיֶּה לְךָ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיֵּצֵאתָ שָׁמָּה חוּץ:

רש"י > ויד תהיה לך. כתרגומו כמו איש על ידו: מחוץ למחנה. חוץ לענן:

וַיִּתֵּד תְּהִיֶּה לְךָ עַל־אֲזִנְךָ וְהָיָה בַּשַּׁבָּתִךָ חוּץ וְחִפְרִיתָּ בָּהּ וּשְׁבַת וְכִסִּיתָ אֶת־צִאתָךְ:

רש"י > על אַזְנךָ. לבד משאר כלי תשמישך: אַזְנךָ. כמו כלי זינך:

כִּי יְהוּה אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ | בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וּלְתֵת אֲבִיךָ לַפְּנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא־יֵרָאֶה בְךָ עֲרוֹת דָּבָר וְשָׁב מֵאֲחֵרֶיךָ: ׀

רש"י > ולא יראה בך. הקב"ה ערות דבר:

לֹא־תִסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדָנָיו אֲשֶׁר־יִנְעַל אֵלָיךָ מֵעַם אֲדָנָיו:

רש"י > לא תסגיר עבד. כתרגומו ד"א אפלו עבד כנעני של ישראל שברח מחוצה לארץ לארץ ישראל:

עַמּוֹךְ יֵשֵׁב בְּקֶרֶבְךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחֵר שְׁעָרֶיךָ בַּטּוֹב לוֹ לֹא תוֹנְנוּ: ׀

רש"י > עמוך יושב בקרבך במקום אשר יבחר באחר שעריך בטוב לו לא תוננו: ׀

לֹא־תְהִיֶּה קִדְשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יְהִיֶּה קִדְשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

רש"י > לא תהיה קדשה. מופקרת מקדשת ומזומנת לזנות: ולא יהיה קדש. מזומן למשכב זכור ואונקלוס תרגם לא תהא אתתא מבנות ישראל לגבר עבדא שאף זו מופקרת לבעילת זנות היא מאחר שאין קדושין תופסין לו בה שהרי הוקשו לחמור שנאמר שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור ולא יסב גברא מבני ישראל אתתא אמתא שאף הוא נעשה קדש על ידה שכל בעילותיו בעילות זנות שאין קדושין תופסין לו בה:

לֹא־תִבְיֹא אֶתְנֶן זֹנָה וּמַחִיר כָּלֵב בֵּית יְהוּה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־נָדָר כִּי תוֹעֵבֶת יְהוּה אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנִיָּהֶם: ׀

רש"י > אתנן זונה. נתן לה טלה באַתְנָנָה פסול להקרב: ומחיר כלב. החליף שה בכלב: גם שניהם. לרבות שנוניהם כגון חטים ועשאן סלת:

לֹא־תִשִּׁיד לְאֹחִיךָ נָשֶׁךְ כֶּסֶף נָשֶׁךְ אֶכֶל נָשֶׁךְ כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ:

רש"י > לא תשיד. אזהרה ללנה שלא יתן רבית למלוה. ואח"כ אזהרה למלוה את כספך לא תתן לו בנשך:

לִנְכַרִי תִשִּׁיד וּלְאֹחִיךָ לֹא תִשִּׁיד לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַשְׁלַח יָדְךָ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: ׀

רש"י > לנכרי תשיד. ולא לאחיד לאו הנכר מכלל עשה עשה לעבור עליו בשני לאוין ועשה:

כִּי־תֵדָר נָדָר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ כִּי־דָרַשׁ יִדְרֹשְׁנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מַעֲמֹךְ וְהָיָה בְךָ חֵטָא:

רש"י > לא תאחר לשלמו. שלשה רגלים ולמדוהו רבותינו מן המקרא:

וְכִי תַחֲדֹל לְנָדָר לֹא־יְהִיֶּה בְךָ חֵטָא:

רש"י > לא תאחר לשלמו. שלשה רגלים ולמדוהו רבותינו מן המקרא:

מוֹצֵא שִׁפְתֶּיךָ תִּשְׁמֹר וְעֲשִׂיתָ בְּאִשֶּׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נִדְבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: ׀

רש"י > מוצא שפתך תשמור. לתן עשה על לא תעשה:

כז ארי תדר נדר קדם יי אלהך, לא תאחר לשלמותיה: ארי מתבע יתבעניה יי אלהך, מנך, ויהי בך, חובא.

כח אפקות ספותך, תטר ותעביד: כמא דנדרתא קדם יי אלהך, נדבתא, דמלילתא, בפמך.